

Til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Angående høring over udkast til bekendtgørelse om gymnasiale prøver, prøver i de almene voksenuddannelser m.v.

Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkast til bekendtgørelse om gymnasiale prøver, prøver i de almene voksenuddannelser m.v.

Bekendtgørelsen indeholder regler med væsentlig betydning for de gymnasiale uddannelsers kvalitet og legitimitet samt gymnasielærernes virke i forbindelse med eksamen.

GL vurderer samlet set, at det er en fordel at de eksisterende relevante bekendtgørelser samles og justeres, så det bliver mere enkelt at finde og orientere sig i de relevante regler – og at disse regler opdateres, så de i videst muligt omfang er tilpasset de eksisterende forhold samt giver god mulighed for løbende justeringer i takt med nye udfordringer og udvikling af prøveformerne.

GL ønsker dog i det følgende også at kommentere enkelte dele af udkastet til en ny samlet bekendtgørelse:

Til § 7, stk. 3, punkt 4:

"Stk. 3. De lokale eksamensregler skal som minimum indeholde følgende:

4) Regler om tilsyn, afvikling, opførsel under prøverne, identifikation af eksaminanden, fremmøde, adgang til internet og digitale hjælpemidler efter §§ 30-34, brug af onlinetjenester, overvågning og logning af netværksaktivitet, monitorering af eksaminandernes computer/tablets m.v. og brug af elektroniske enheder i øvrigt."

GL er bekymret for, om bestemmelsen tillader, at det er op til hver enkelt skole at etablere et (hvilket som helst) system til overvågning og logning i forbindelse med eksamen. Den udstrakte grad af fleksibilitet og lokal selvbestemmelse er uhensigtsmæssig af hensyn til den nationale standard og en fair og lige behandling af eleverne. GL vil derfor på det kraftigste opfordre til, at man centralt udvikler et overvågningsværktøj eller som minimum fastlægger nogle mindstekrav til skolernes overvågning af eksamen.

Til § 19, stk. 5:

Stk. 5. Under voteringen ved prøver med mundtlig eksamination må kun censor og eksaminator deltage og være til stede. Institutionens leder kan dog beslutte, at ikke-erfarne eksaminatorer, lederen selv eller en person udpeget af denne kan være til stede under en votering.

GL er uforstående over for indførelsen af en ny mulighed for, at institutionens leder kan beslutte, at lederen selv eller en person udpeget af lederen kan være til stede under voteringen. Det angives således ikke hvilke forhold, der skal være til stede for at begrunde en sådan beslutning, eller hvilken rolle lederen eller personen udpeget af lederen evt. skal udfylde under voteringen.

Det er i udgangspunktet GL's vurdering, at det er stærkt uhensigtsmæssigt, hvis institutionens leder (eller en person udpeget af denne leder) er til stede under voteringen, idet det medfører en ikke ubetydelig risiko for, at eksaminator og/eller censor kan føle sig presset, overvåget eller påvirket af denne tilstedeværelse.

Voteringen er allerede en højintens opgave, som ikke løses bedre ved at eksaminator og/eller censor også skal være opmærksom på andres tilstedeværende og dermed ikke kan rette fokus eksklusivt på at foretage en professionel bedømmelse af eksaminandens præstation. GL vil derfor opfordre til, at de eksisterende regler om, hvilke personer, der kan være til stede under voteringen bevares.

Til § 20:

"Prøver afholdes ved eksaminandens, eksaminatorer og censors fysiske fremmøde på samme sted, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Ved prøver med mundtlig eksamination kan den prøveafholdende institution tillade, at censor deltager virtuelt.

Stk. 3. Institutionen kan, hvis det er nødvendigt på grund af særlige forhold, afholde en mundtlig prøve virtuelt, hvor eksaminanden ikke fysisk befinder sig samme sted som censor og eksaminator. Hvis eksaminanden ikke er fysisk til stede med enten eksaminator eller censor skal institutionens leder udpege en tilsynsførende, der fysisk skal være til stede hos eksaminanden under hele prøven."

GL vurderer, at det medfører uklarhed, når bestemmelsens stk. 1 ikke skelner mellem skriftlige og mundtlige prøver til trods for, at den kun er relevant i forhold til mundtlige prøver.

GL læser udkastet sådan, at bestemmelsens stk. 2 åbner for en afvigelse fra stk. 1 ved mundtlige prøver uden yderligere angivelse af de forhold, der kan begrunde afvigelser.

GL finder det bekymrende, at ordlyden således reelt fjerner begrænsninger på brugen af censors virtuelle deltagelse. Det er GL's erfaring, at censors virtuelle deltagelse til mundtlige prøver ikke fungerer optimalt og derfor skal begrænses så meget som muligt – men at der også eksisterer helt særlige forhold, som kan gøre censors virtuelle deltagelse hensigtsmæssig.

GL er endelig tilfreds med, at det med formuleringen i stk. 3 skal begrundes i særlige forhold at afholde mundtlige prøver virtuelt, hvor eksaminanden ikke fysisk befinder sig samme sted som censor og eksaminator.

GL vil derfor samlet anbefale, at teksten i § 20 ændres til:

§ 20. Mundtlige prøver afholdes i udgangspunktet ved eksaminandens, eksaminatorer og censors fysiske fremmøde på samme sted, jf. dog stk. 2 og stk. 3.

Stk. 2. Ved prøver med mundtlig eksamination kan den prøveafholdende institution tillade, at censor deltager virtuelt, hvis særlige forhold gør sig gældende, og censor ønsker det.

Stk. 3. Institutionen kan, hvis det er nødvendigt på grund af særlige forhold, afholde en mundtlig prøve virtuelt, hvor eksaminanden ikke fysisk befinder sig samme sted som censor og eksaminator. Hvis eksaminanden ikke er fysisk til stede med enten eksaminator eller censor, skal institutionens leder udpege en tilsynsførende, der fysisk skal være til stede hos eksaminanden under hele prøven.

Til § 32:

"Det er ikke tilladt for eksaminanden at medbringe mobiltelefoner eller lignende kommunikationsudstyr under en prøve."

GL vil gerne gøre opmærksom på, at forbuddet mod at medbringe mobiltelefon til mundtlig eksamen er uheldigt i forhold til visse fag – fx fysik, hvor det udelukker brug af elevernes mobiltelefoner til dataopsamling under den eksperimentelle eksamen. Mobiltelefoner er i mange tilfælde langt bedre til dataopsamling end fysikudstyr og en del udstyr til dataopsamling laves i disse år desuden som apps eller add-ons til mobiltelefoner. Det anses for vigtigt, at udstyr, der anvendes til dataopsamling i den daglige undervisning også kan anvendes til eksamen.

GL foreslår på den baggrund, at bestemmelsen suppleres med en formulering, der tillader brug af mobiltelefoner til fx dataopsamling under eksamen efter eksplicit aftale med eksaminator og censor.

Til § 33:

"Det er ikke tilladt for eksaminanden at anvende internettet under en prøve, medmindre der for den enkelte prøve er givet adgang hertil, eller det følger af stk. 2-3.

Stk. 2. Eksaminanden kan dog anvende internettet, for så vidt angår digital adgang til undervisningsmateriale, som fremgår af undervisningsbeskrivelsen, såfremt det ikke kan medbringes fysisk eller opbevares lokalt på computeren eller lignende."

GL bifalder, at reglerne samlet set understøtter eksamenssystemets troværdighed og pålidelighed ved at beskytte mod snyd og uretmæssig hjælp, men bestemmelsen opleves som forældet og unødigt bureaukratisk.

Hvis eleverne alligevel har adgang til internettet for at tilgå materiale, der ikke kan opbevares lokalt, så fremstår de dele af bestemmelsen, der skelner mellem materiale, der kan medbringes fysisk eller opbevares lokalt og materiale, der ikke kan, meningsløs og unødigt besværlig at overholde.

De nuværende regler – som videreføres i udkastet – afføder desuden et anseeligt forbrug af arbejdstid dels med at lave diverse linklister i undervisningsbeskrivelserne, og dels med at hjælpe elever med at skelne mellem de lidt kunstige kategorier, og det giver en uklar og unaturlig situation for eleverne forud for- og under eksamen. Reglen bidrager desuden til at forøge forskellen mellem eksamen og den daglige undervisningssituation.

GL foreslår derfor, at følgende slettes: " [...] såfremt det ikke kan medbringes fysisk eller opbevares lokalt på computeren eller lignende.", så der i bestemmelsen blot står: "Eksaminanden kan dog anvende internettet, for så vidt angår digital adgang til undervisningsmateriale, som fremgår af undervisningsbeskrivelsen." På den måde kan eleverne bruge det materiale, de har brugt i undervisningen, herunder diverse relevante opslagsværker, digitale avisartikler osv.

GL anerkender dog risikoen for uretmæssig hjælp ved adgang til internettet, så man kan overveje i denne bestemmelse at understrege det generelle forbud mod generativ kunstig intelligens (jf. ny § 30, stk. 2) samt at præcisere, at man ikke må kommunikere med andre i deledokumenter, chat-programmer og lignende, selv om det har været brugt i undervisningen - men at det dog er tilladt at læse i tidligere delte dokumenter.

Til § 44, stk. 2:

Stk. 2. Hvor særlige forhold gør sig gældende, kan institutionens leder indstille en censor til gymnasiale prøver, som udelukkende har faglig kompetence.

GL anser det for uklart, hvilke regler i lov om de gymnasiale uddannelser, de påtænkte regelændringer er tilpasset (jf. høringsbrevets begrundelse for ændringerne).

Det fremgår klart af lov om gymnasiale uddannelser (§ 55), at *"Lærere, der underviser i henhold til [lov om gymnasiale uddannelser], skal have undervisningskompetence i form af faglig kompetence, jf. § 56, og i form af pædagogisk kompetence, jf. § 57, i et eller flere fag i de gymnasiale uddannelser."* GL anser det derfor som særdeles uhensigtsmæssigt, at den nye § 44 stk. 2 giver mulighed for, at institutionens leder kan indstille en censor uden pædagogisk kompetence. Henset til at det er censors opgave (jf. nye § 49) at påse, at eksaminanderne får en ensartet og retfærdig behandling, er det stærkt uheldigt, hvis censor ikke har de nødvendige pædagogiske kompetencer – dvs. har gennemført den del af pædagogikum, hvor man specifikt har fokus på at læse og forstå de faglige mål ind i en bedømmelsessituation.

GL vil i denne forbindelse desuden henlede opmærksomheden på, at de gældende regler for ansættelse af gymnasielærere (jf. Pædagogikumbekendtgørelsen) under visse forudsætninger tillader, at skolerne kan anvende lærere uden nødvendig faglig og pædagogisk kompetence i en tidsbegrænset ansættelse til at forestå undervisning og føre eleverne til eksamen. Hvis udkastets ændringer fastholdes, betyder det, at man i fremtiden kan risikere, at en mundtlig eksamen kan gennemføres med en eksaminator uden faglig og pædagogisk kompetence og en censor uden pædagogisk kompetence. Reelt vil en sådan eksamen således foregå uden lærere med undervisningskompetence. Det er GL's klare vurdering, at det vil medføre en forhøjet risiko for en eksamen med lavere kvalitet og klart udfordrer eksaminandernes retssikkerhed.

GL opfordrer til at reglerne i forhold til censors kompetenceniveau entydigt formuleres, så en lærer kun kan indstilles som censor, hvis læreren har undervisningskompetence – dvs. *både faglig og pædagogisk kompetence*. Det kan gøres enkelt ved at slette hele § 44 stk. 2 og lade § 44 (stk. 1) stå alene.

Til § 45:

Ved prøver inden for almen voksenuddannelse og forberedende voksenundervisning er institutionen ansvarlig for at påse, at de censorer, der indstilles af institutionen, er kvalificerede til at gennemføre et undervisningsforløb frem til den pågældende prøve. Institutionen tilstræber, at de indstillede censorer har gennemført et fuldt undervisningsforløb, der fører frem til den pågældende prøve, og at de har eksamineret i faget.

GL undrer sig over, at disse regler nu begrænses til at gælde prøverne ved almen voksenuddannelse og den forberedende voksenundervisning.

Formuleringen om, at *"Institutionen tilstræber, at de indstillede censorer har gennemført et fuldt undervisningsforløb, der fører frem til den pågældende prøve, og at de har eksamineret i faget"* bør som hidtil i den gældende bekendtgørelse også gælde de gymnasiale uddannelser, idet denne præcisering ikke indeholdes i formuleringen af den ny § 44 stk. 1.

Til § 48, stk. 2:

Stk. 2. Den prøveafholdende institutions leder kan midlertidigt fravige kravene i § 47. I dette tilfælde skal institutionens leder eller en person udpeget af denne deltage ved de første tre eksaminationer.

GL anser formuleringen som uklar og ser dermed en risiko for misforståelser. Der er flere uklarheder i bestemmelsen:

1) Det forekommer besynderligt, hvis muligheden for fravigelse af kravene i § 47 gælder samtlige paragraffens krav herunder kravene angivet i § 47, stk. 2 og stk. 3.

2) Bestemmelsen giver muligheder for, at lederen "midlertidigt" kan fravige kravene. Det bør som minimum præciseres, under hvilke forudsætninger og i hvilket omfang fravigelsen kan ske.

Til § 50:

Konstaterer censor ved en prøve med mundtlig eksamination, at kravene efter § 49 ikke er opfyldt, eller giver forløbet af prøven censor anledning til at formode, at der har været mangler ved den forudgående undervisning eller vejledning, afgiver censor indberetning herom til institutionens leder.

GL er bekymret for, at den foreslåede formulering om kriterierne for, hvornår der skal afgives indberetning, vil resultere i for mange unødvendige indberetninger og dermed unødvendigt bureaukrati. GL vil derfor opfordre til, at man ændrer bestemmelsen til: "[...] giver forløbet af prøven censor anledning til at formode, at der har været væsentlige mangler ved den forudgående undervisning eller vejledning, afgiver censor indberetning [...]. I alle andre tilfælde af mangler løses evt. udfordringer straks i en dialog mellem eksaminator og censor".

GL vil i forbindelse med overvejelser om censors kontrollerende funktion og rolle også opfordre styrelsen til at genbesøge kravene til detaljeniveauet i undervisningsbeskrivelserne – herunder specifikt krav om angivelse af omfang af fagligt stof (antal normalsider) samt tilrettelæggelse. Det opfattes som et unødvendigt dokumentationsarbejde for eksaminator og derfor også unødvendigt for censor at kontrollere.

Den gældende bekendtgørelse angiver, at evt. censorindberetninger skal sendes til institutionen med kopi til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK).

GL er bevidst om, at den nye § 50 således afbureaukratiserer ved kun at kræve, at indberetningen sendes til institutionens leder. Samtidig anser GL det dog som en svækkelse af eksamenssystemets uvildighed, at de foreslåede ændringer af indberetningsprocedurerne fjerner styrelsens kvalitetssikring i forbindelse med behandlingen af indberetninger.

GL vil opfordre til, at man bevarer de gældende regler om indberetning med kopi til STUK.

Til § 51:

Konstaterer en censor i forbindelse med bedømmelsen af en skriftlig opgavebesvarelse uden mundtlig eksamination, at medcensors ageren under voteringen ikke opfylder kravene i § 49, afgiver censor indberetning herom til medcensors institution med henblik på institutionens leders vurdering af, om vedkommende er egnet til at være skriftlig censor efter §§ 43-45. Institutionens leder er forpligtet til at forholde sig til censors indberetning og skal sende censor et skriftligt svar på indberetningen. § 50, stk. 3, gælder tilsvarende.

GL er tilfreds med, at det ekspliciteres, at der kan foretages censorindberetning i forbindelse med skriftlige prøver.

GL vil dog opfordre til, at censorindberetninger i forbindelse med de skriftlige prøver også foretages til institutionen med kopi til STUK (jf. bemærkningerne til § 50).

Til § 84, stk. 2

Stk. 2. Ved ombedømmelse skal bedømmerne udelukkende foretage bedømmelsen på baggrund af besvarelsen og den stillede opgave. Når den oprindelige bedømmelse er foregået, uden at bedømmerne har haft

kendskab til eksaminandens identitet, skal institutionen opretholde eksaminandens anonymitet over for ombedømmerne.

GL forstår ud fra høringsbrevet, at argumentet for den foreslåede ændring af grundlaget for en ombedømmelse er en ønsket harmonisering med Uddannelses- og Forskningsministeriets område.

GL mener imidlertid ikke, at ændringen er hensigtsmæssig. Da karakterfastsættelsen er en helhedsvurdering, må det være rimeligt, at de oprindelige bedømmers faglige udtalelse indgår i grundlaget for ombedømmelsen, så ombedømmerne kan vurdere om begrundelserne er rimelige. Det vil sikre, at bedømmelsen baseres på flere personers vurdering og må alt andet lige sikre den nationale standard bedre.

GL vil opfordre til, at den ønskede harmonisering foretages ved at ændre reglerne på Uddannelses- og Forskningsministeriets område, så de flugter med, at ombedømmelse på det gymnasiale område foretages ud fra alle sagens akter.

Med venlig hilsen

Gymnasieskolernes Lærereforening